

**67. Budapest XVI, Baross utca 223.
(KÖH 86919)**

Sza

A Budapest XVI. kerület, Baross utca 223. sz. alatt, a 112596 hrsz.-ú régészeti érdekű területen, 2014. május 6-án régészeti megfigyelést végeztünk a Budapesti Történeti Múzeum részéről. A telek a Szilas-patak D-i partjától mintegy 150 m-re helyezkedik el. A földmunkák első üteme családi ház építését megelőző, korábbi épület alapjainak bontásához készültek.

A telek ÉK-i szélén egy pince, DNy-i oldalán egy kis ház alapjait bontották. A pincénél a barna homok 60 cm, a kis háznál 140 cm vastag volt, ez alatt az altalaj sárga homok. A pincénél régészeti jelenséget megfigyelni nem tudtunk. A kis ház ÉNy-i alapjának árkában egy kerek gödör foltja került elő, melynek átmérője legalább 140 cm volt. Beásásának a metszetben nem látszott határozott széle, csak világosabb, szemcsésebb volt a körülötte lévő talajnál. A DK-i alapozás árkából, 90 cm mélységből, embercsontok kerültek elő. Erre rábontottunk, ahol határozatlan szélű beásást lehetett megfigyelni. Ebben találtuk a sírrészletet, amelyben bizonyos vázrészecskék anatómiai rendben voltak, de egymásra rakva. A beásásból szarmata kerámiát gyűjtöttünk.

KOVÁCS ESZTER

**68. Budapest XVI, Mátyásföld, Atlasz utca
(Ajak utca 2/A–D)
(KÖH 15140)**

Sza

Az Ajak utca 2/B telken helyszíni szemlét végzett 2012. április 11-én Váradi Adél a Budapesti Történeti Múzeum részéről. A sávalapokat régészeti szakfelügyelet nélkül ásták ki. Sajnos még 1,5 telek esetében jártak el hasonlóan, a 2/A sávalapokat teljesen, a 2/C telken a sávalapok 1/3-nak mélyítését végezték el 2014 során régészeti jelenlét nélkül.

A KÖH szakhatósági állásfoglalása alapján 2014. április 22–28 között megelőző régészeti feltárást végeztünk. A kiásott 2/A–B telkek tisztítását elvégeztük, az átlagosan 80–90 cm mély sávalapban sehol sem érték el az altalajt. A helyenként paticsos sötétbarna, vastag humuszrétegben (SE 2) régészeti jelenségek határozottan nem különültek el, mélyíteni nem állt módunkban, hiszen elérték az alapozási mélységüket.

A 2/C D-i felének és a teljes 2/D teleknek a humuszolása már a próbaásatás alatt történt. A 2/C telek D-i felének humuszolásakor, az Ajak utca felé, az altalaj magasabban jelentkezett (kb. 15–20 cm-el), az alapozási mélységük szintjén. Ezen a szakaszon 7 objektumot dokumentáltunk, mind szarmata.

A 2/D telken pontalapokat ástak, egyikben sem érték el az altalajt. A telek ÉNy-i pontalapjában tudtunk megfigyelni régészeti jelenséget a humuszban (SE 14), ez egy humuszba ázott gödör.

Az Ajak utcai ásítás további adatokkal szolgált a Szilas-patak mentén tapasztalt szarmata megtelepedés kérdéséről.

KOROM ANITA

**69. Budapest XVI, Rákospalotai határút -
kerülethatár - Magtár u - Szabadföldi út -
Simongát u. - kerülethatár - Nógrádverőce út -
Rákosliget határsor - Bökényföldi út - Zselic u. -
Léva u. - Koronafürt u. - Veres Péter út -**

**Futórózsa u. - Hársfa u. (Nógrádverőce út 51.)
(KÖH 66780)**

Ő, Sza

A Budapesti Történeti Múzeum részéről 2014. május 6-án régészeti szakfelügyeleti munkát láttam el a Budapest, XVI. ker., Nógrádverőce út 51. (hrsz.: 104074/3.) sz. alatti – a Szilas-patak jelenlegi medrétől kb. 200 m-re fekvő – telken építendő, 240 m² alapterületű, 3 lakásos lakóingatlan alapozási földmunkavégzéséhez kapcsolódóan.

Az építési területen a 0,40–0,50 m széles, 0,80–1,00 m mély sávalapok kiásását a kivitelező egy körmös kanalas markolóval végezte. Az alapozási árkok Ny-i részén 0,20 m vastag kevert, recens feltöltés alatt legalább 1 m mélységig többnyire homogén, sötétbarna humuszréteg jelentkezett. Ezek a részek az alapozási szint (földmunka mélysége) nem érte el a régészeti objektumok jelentkezési szintjét, melyek valószínű meglétére kevés számú őskori és szarmata szórvány kerámiatöredék (SE 01) utalt. Az alapozási árkok K-i, a Szilas-patak medréhez közelebb eső részén a sárga, laza, homokos altalaj jóval magasabban, helyenként már 0,30–0,40 m mélységben jelentkezett. Ezen a részen, ahol a földmunka mélysége elérte a geológiai altalajt, 8 régészeti objektum (SE 02–09) foltja rajzolódott ki az árkok aljában.

Másnap, május 7-én, az előkerült jelenségek sávalapokon belül eső részeinek teljes mélységű feltárást és dokumentálását elvégeztük. Mind a 8 objektum jellegzetes telepjelenségeknek, kis és közepes méretű, viszonylag sekély (0,15–0,65 m relatív mélységű) gödröknek bizonyultak. A betöltésükből előkerült kis számú leletanyag (kerámia, állatsont, patics, kő, vas- és szilikátsalak) az összes feltárt jelenséget a római császárkorba, vagyis a területen már eddig is ismert szarmata megtelepedés nyomai közé sorolja.

TÓTH FARKAS MÁRTON

**70. Budapest XVI, Timur utca - Fertály utca -
Dezsőfia utca között (Fertály utca 9.)
(KÖH 15153)**

Á

A Budapesti Történeti Múzeum részéről, 2014. november 4–7. között, régészeti szakfelügyeleti munkát láttam el a Fertály u. 9., 113965, 114083 hrsz.-ú ingatlan előtti nyomvonalon, a 32 m hosszan végzett gépi földmunkavégzés, valamint az ahhoz kapcsolódó kutatógödörök kézi erővel történt kiásása során.

A kb. 0,6 m szélességben és 1,6 m mélységig, a Fertály u. és a Katymár u. kereszteződésétől a Fertály u. 9. sz. házig tartó, az úttest páratlan oldalán, egy körmös kanállal szerelt markolóval kiásott (ivóvízvezeték fektetéséhez szükséges) árokban, valamint a nyomvonal mentén kiásott három kutatógödörben az aszfaltréteg és a sóderes-cementes útalap alatt, 10–30 cm vastag barna humuszréteg húzódik, a sárga, laza, homokos altalaj ez alatt, kb. 60 cm mélységben jelentkezett.

Az árok mélyítéskor, annak aljában és oldalfalában 4 régészeti jelenség (3 gödör és egy csontvázas rítusú, melléklet nélküli gyereksír) került elő. Betöltésükből Árpád-korra keltezhető, kis mennyiségű leletanyag származott. A földmunkavégzést az objektumok jelentkezési szintjéig mélyülő gépi humuszolással folytattuk, a teljes nyomvonal hosszában. Az objektumok feltárással idejére a kivitelezési munkát leállítottam. 2014. november 7-én Kovács Eszter és Sándor Ildikó régészek (BTM Középkori Oszt.), valamint Kraus Dávid régésztechnikus

(BTM Ásatási Iroda) segítségével az előkerült objektumok földmunkával érintett (árkon belüli) részeinek feltárását és dokumentálását elvégeztük. A feltárás területét és a régészeti jelenségeket Kovács Tibor és Seres Viktor geodéták (BTM Aquincumi M.) bemérték.

Az előkerült régészeti objektumok és leletek illeszkednek a területen fekvő, ismert (fokozottan védett) középkori lelőhelyről eddig rendelkezésünkre álló képbe. A lelőhely Ny-i szélét ugyanakkor az újabb feltárás eredményeként nem a Fertály u. vonalában látjuk meghatározhatónak, hanem attól nyugatabbra, legalább a páratlan oldali ingatlanok Ny-i határáig javasoljuk kitolni, mivel egyértelművé vált, hogy a régészeti jelenségek kiterjedése ebben az irányban folytatódik.

TÓTH FARKAS MÁRTON

71. Budapest XVII, Péceli út (KÖH 15127)

Sza, A

Budapest Főváros Kormányhivatala V. kerületi Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának állásfoglalása alapján, a Nemzeti Örökségvédelmi Központtal, mint Megbízóval kötött megállapodásunk alapján a Budapesti Történelmi Múzeum megelőző feltárást végzett 2014. május 9–27. között. A kutatást a Barátság 1 kőolajvezetékét kiváltó rekonstrukciós beruházási munkálatok tették szükségessé.

A terület Pécel és a XVII. kerület között, a község határ mentén található, az M0-as autótú K-i oldalán. A felület humuszoslása 2014. május 7-én (532,284 m²) lezajlott, átlagosan 80 cm-t mélyültünk (az előírtak szerinti maximumot), ebben a mélységben a futóhomokos altalajú É-i szakaszon jól látszottak az objektumok feltárásai, a terület közepén végighúzódó ÉNy-DK-i irányú dombháton viszont egy kultúrrétegből indultak és többszörös szuperpozíció is megfigyelhető volt.

A lelőhely 1971–1983 során került be a köztudatba a 269 síros szarmata temetőjével. Az M0-as autótú megelőző ásatásakor, 2005–2006 során⁷, a temetőhöz tartozó telep 2415 objektumát tártuk fel 28 100 négyzetméteren. A Magyar-szlovák összekötő (DN800, PN75) földgázszállító vezeték építését megelőzően, 2013 során⁸, 1070 m²-en 217 régészeti jelenség került elő. A munkák során kora bronzkori (Makó-kultúra) telepobjektumai és 3–5. századi szarmata település részlete került elő bőséges leletanyaggal.

2014 során összesen 178 régészeti jelenséget (SE) dokumentáltunk 532 m²-en, ezek zöme – a 2005–2006-ban feltárt lelőhelyen tapasztaltaknak megfelelően, a területünkön végighúzódó ÉNy-DK-i irányú dombháton koncentrálódott. A Rákospatak felé erősen lejtő domboldalon már csak nagyon szórta jelentek az objektumok. Összesen 152 objektumot és 178 stratigráfiai egységet tártunk fel. Mindössze egy ház keltezhető az avar korra, a többi objektum a 3–5. századi településhez tartozott. A feltárt objektumok többsége különböző mélységű és méretű gödrök csoportjába tartozott, kiemelkedik közülük kettő, melyben kőkemencét is dokumentáltunk. Szinte minden gödörnél többszörös szuperpozíciót tapasztaltunk. A település objektumok jól datálható leletanyagot tartalmaztak, ezek a 3. század végére–5. század elejére kelteznek a feltárt teleprészletet.

KOROM ANITA

72. Budapest XXIII, Soroksár – Auchan Bevásárlóközpont (IKEA) (KÖH 31059)

Sza?

Budapest Főváros Kormányhivatala Kulturális Örökségvédelmi Irodája (melynek jogutódja a Budapest Főváros Kormányhivatala I. Kerületi Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala Örökségvédelmi Osztálya) szakhatósági állásfoglalása alapján a Budapesti Történelmi Múzeum, a tervezett beruházás megkezdése előtt, régészeti érintettség-vizsgálatot folytatott, melynek első ütemeként 2014. december 5–8. között, az 195836/32 hrsz.-ú építési területen, 190 m²-en humuszoslást végeztünk. Ennek során egy árok, valamint egy gödör feltárás bontakozott ki, melyek bontásából állatsont és (valószínűleg a szarmata korra datálható) kerámiatöredékek kerültek elő.

Az előkerült jelenségek alapján a Budapesti Történelmi Múzeum javasolta a területre vonatkozóan a megelőző régészeti feltárás előírását.

TÓTH ANIKÓ

73. Buják, Szenté⁹ (Nógrád megye) P, U

Nagyobb mennyiségű, 1495 darabos, de fiatalabb őskori, neolitikus leletekkel kevert leletanyagot szolgáltatott a lelőhely a Keleti-Cserhát területén.

A lelőhely a településtől É-ra húzódó, nagy kiterjedésű, viszonylag sík fennsík peremén, a 297,2 m tszf. magasságot jelölő magassági ponthoz közel, egy zsák völgy fölött helyezkedik el. A lelőhelytől D-re húzódik a Bujáki-patak mély völgye ÉNy-DK-i irányban, Ny-ra pedig az Ór-hegyet a Bujáki Várhegytől elválasztó mély, szabdalt völgyrendszer található. A lelőhelyet Péntek Attila és Markó András találta, 2014-ig több alkalommal végeztünk gyűjtést a területen.

Szembeötlő a lelőhely műhelyszerű jellege, a leletek döntő többsége debitaanyag, illetve nyersanyagdarab, hulladék és törmelék. A megállapítás azonban valójában csak a fiatalabb őskori telep jellegére vonatkozatható, a paleolitikus eszközök széles spektrumú összetétele sokkal inkább telep meglétét feltételezi. A lelőhelyen elsősorban a helyi eredetű limnoszilicit megmunkálása folyt. A limnoszilicit többnyire rossz minőségű, sok zárványt, növényi maradványokat tartalmazó változata kisebb-nagyobb tömbök, gumók formájában megtalálható magának a lelőhelynek a területén is, illetőleg annak közvetlen közelében, az Ór-hegy K-i lábánál. Az ennél sokkal jobb minőségű, homogénebb szerkezetű, esetenként 8–10 cm vastagságú réteges-táblás megjelenésű limnokvarcitnak a közeli előfordulási helyét ismerjük terepbejárásainkból (Bujáktól D-re, a Körtefátábla oldalban és a Rózsás-tető dombháton). Egyéb nyersanyagok, a helyi kovakavics, a helyidegen obszián és radiolarit aránya elenyésző. A paleolitikus eszközök közül számos bifacialisan megmunkált darab, levéleszköz, kaparó található melyek alapján a Szeletien kultúrához soroljuk a lelőhelyet.

Munkatársak: Péntek Attila, dr. Markó András, Baráth Anita Kármen.

ZANDLER KRISZTIÁN

7 RKM 2005, 209–210; RKM 2006, 182–183.

8 RKM 2013, 21–22.

9 A lelőhely nem szerepel a Közhiteles Nyilvántartásban.